

Abstrakt

A. Cíle

Hlavním cílem disertační práce „Česká národní banka, právní postavení a náplň činnosti“ je kvantifikovat, kvalifikovat a vyvodit co možná nejpřesnější **závěry ohledně některých aspektů vývoje postavení a aktivit České národní banky do budoucna.** K řešení tohoto úkolu autorovi posloužilo vymezení tří klíčových otázek v úvodu práce, jimiž jsou následující:

Cíle

1. **Jaké dopady pro Českou národní banku bude mít vytvoření nových orgánů pro dohled nad finančním trhem na celoevropské úrovni?**
2. **Jaké jsou přínosy a negativa přijetí společné evropské měny pro Českou republiku a měla by Česká republika do Evropské měnové unie vůbec vstupovat?**
3. **Jaký bude dopad novelizací směrnic o kapitálové přiměřenosti (tzv. „směrnice Basel II“) na činnost České národní banky?**

B. Metody

Při tvorbě práce bylo využito široké spektrum výzkumných metod, jež mají zajistit, aby došlo k vyvození závěrů s co možná nejvyšší vypovídací hodnotou. Lze jmenovat především **metodu rešerší, abstrakce, komparace a syntézy.**

Metody

C. Prameny

Jako nejdůležitější prameny využitě při tvorbě práce lze jmenovat zejména **odborné publikace, monografie, články** uveřejněné v novinách a specializovaných odborných časopisech, **odborné stati** z internetových stránek institucí, **výroční zprávy** a mnohé další.

Prameny

D. Závěry

A. Hlavními závěry práce jsou následující:

Ad 1. Pokud jde o otázku první, lze konstatovat následující skutečnosti. **Vliv nových celoevropských orgánů dohledu na řešení a vyřešení krizových situací ve finančním sektoru bude spíše minimální.** Z hlediska České národní banky lze hovořit spíše o negativech. Pokud jde o její činnost, bude mít tvorba nových celoevropských institucí dohledu následující důsledky. Česká národní banka bude omezena v rozsahu své rozhodovací působnosti – bude totiž vytvořen postup, kterým bude **národní orgán dohledu nucen podřídit se relevantním evropským předpisům** i v případě, že by tak

1. Evropský systém orgánů dohledu nad finančním trhem (ESFS)

učinit nehodlal. Česká národní banka bude rovněž **omezena ve svých rozhodovacích pravomocech v případě krizí na finančních trzích** – bude totiž stanoven celoevropský rámec řešení obdobných situací, kterému se budou muset domácí dohledové orgány podřídit. Bude také užívána **procedura pro řešení přeshraničních sporů** mezi orgány dohledu jednotlivých členských států EU. Změna **národních právních předpisů**, na níž se ČNB bude muset podílet bude třeba, nicméně **nebude zásadní**, protože změna pravidel bude provedena zejména prostřednictvím nepřímo účinných nařízení Evropského parlamentu a Rady. Bude rovněž třeba **přizpůsobit některé podzákonné právní předpisy** technickým standardům vytvořeným jednotlivými nově vzniklými institucemi.

Ad 2. Závěry analýzy týkající se přijetí společné evropské měny Českou republikou lze shrnout následovně. **Otázka, zda vstoupit do Evropské měnové unie je i přes závazek České republiky tak učinit stále aktuální a legitimní.** Z provedené analýzy lze dovést závěr, že v situaci, kdy není světové hospodářství otráveno krizemi, by bylo pro Českou republiku výhodným užívat jako svoji domácí měnu euro. Nicméně **v obdobích, kdy dochází k hospodářským otřesům je užívání vlastní měny výhodnější.** Vzhledem k tomu, že vývoj světové ekonomiky se neobchází bez krizí, lze **doporučit strategii dlouhodobějšího vyčkávání a analyzování dalšího vývoje a úspěšnosti projektu Evropské měnové unie.**

Ad 3. Třetí základní otázku lze pak odpovědět následujícím způsobem. Na činnost České národní banky bude mít **vliv především směrnice CRD II**, která bude nově upravovat zejména proces dohody mezi domácími a hostitelskými orgány dohledu při stanovení výše kapitálových požadavků pro konsolidační celky, pravidla pro společný postup při mimořádných situacích na evropském finančním trhu, vznik kolegií regulátorů, povinnost brát v potaz komplexní dopady rozhodnutí vydaných v rámci dohledové činnosti, posílení informačních povinností mezi jednotlivými regulátory aj. **Směrnice CRD I a CRD IV** budou mít dopad především na výkon monetární politiky České národní banky, neboť se týkají úpravy požadavků na subjekty finančního trhu. **Nejmenší vliv pak bude mít směrnice CRD III**, neboť tato upravuje zejména zvýšení kapitálových požadavků ke specifickému a tržnímu riziku obchodního portfolia povinných subjektů. Zde bude povinností naší centrální banky zejména kontrola naplňování těchto nových pravidel dotčenými subjekty finančního trhu.

2. Vstup
do EMU

3. Capital
Requirements
Directive
(CRD)

B. Dalšími závěry práce, ke kterým její autor při tvorbě práce došel, lze shrnout v následujících bodech:

Domnívám se, že po sjednocení dohledu nad finančním trhem na institucionální úrovni, proběhnuvším v roce 2006, **by bylo vhodné uskutečnit rovněž sjednocení dohledu v oblasti procesní, tedy vytvoření jednotného zákona o dohledu**, jenž by odstraňoval roztržitost dosavadní úpravy. Domnívám se, že k hlavním principům této normy by se měla řadit zejména **bezvýjimečná subsidiární působnost správního řádu**.

1. Zákon o dohledu

Pokud jde o **nový zákon o České národní bance**, domnívám se, že by bylo vhodné **zamezit problému** nevhodné **samoregulace** tohoto subjektu. Bylo by tedy na místě, aby byl nový zákon o České národní bance vypracován Ministerstvem financí, nikoli Českou národní bankou. V novém zákoně bude třeba zejména definovat euro jako měnu České republiky a upravit působení České národní banky v rámci Evropského systému centrálních bank. **Dle mého názoru rovněž není na místě domněnka, že v novém zákoně nebude třeba definovat nástroje měnové politiky**, jež by mohla plynout ze skutečnosti, že výkon měnové politiky bude po přijetí společné měny vykonávat Evropská centrální banka.

2. Nový zákon o ČNB

Výsledky komparace desíti významných světových centrálních bank lze shrnout do následujících premis. Ve většině zkoumaných států **dochází ke sjednocení dohledu nad jednotlivými sektory** do rukou jediné instituce. Tato skutečnost je vysoce pravděpodobně zapříčiněna snahou o efektivnější dohled nad finančními konglomeráty. **Odvětvový model** dohledu je tedy **na ústupu** a **ke slovu se** čím dále tím více **dostává model jednotného finančního dohledu**. Dalším závěrem je skutečnost, že dochází ke **snižování role centrálních bank v oblasti obezřetnostního dozoru**. Tento trend byl konstatován zejména u Německa, Francie a Švýcarska. Za velmi výrazný trend posledních let považuji rovněž **tvorbu propracovanějšího institucionálního a regulatorního rámce sloužícího ochraně spotřebitele na finančním trhu**. Toto lze ilustrovat zejména vývojem ve Velké Británii (vytvoření Consumer Protection and Markets Authority), USA (Dodd-Frank Act), ale i na celoevropské úrovni (např. tvorba směrnice o spotřebitelském úvěru). Dále je třeba zmínit se o tendenci, která dle mého názoru stále probíhá, tedy **prohlubování nezávislosti centrálních bank**. Z posledních let je třeba jmenovat zejména změny v tomto smyslu v Rezervní bance Austrálie, z roku 1996 a Centrální banky Japonska v roce 1997.

3. Komparace centrálních bank

C. Dílčími závěry práce jsou pak následující. Pokud jde o možné úpravy ZoČNB, bylo by rovněž na místě uvažovat o **rozšíření ustanovení § 6 odst. 6 zákona i o neslučitelnost funkce členství v bankovní radě s funkcí senátora, příp. prezidenta republiky.** Domnívám se též, že by měl být v zákoně **změněn způsob odměňování členů bankovní rady.** Způsob, kdy bankovní rada stanoví mzdové a další požitky guvernéra a guvernér mzdové a další požitky členů bankovní rady jistě nelze označit za nejlepší. Další úpravou již by bylo vhodné v zákoně provést, by bylo **zrušení Výboru pro finanční trh,** který dle mého neplní funkci, již s ním jeho koncepční tvůrci spojovali.

Změny v
ZoČNB

V případě zásahu do Ústavy v souvislosti s vytvořením nového zákona o české národní bance by bylo **vhodné provést rovněž ústavní změny v úpravě jmenování guvernéra a ostatních členů bankovní rady do funkce.**

Změny v
Ústavě

Bylo by velmi vhodné podrobněji **upravit problematiku správního trestání v některých sektorových zákonech** finančního trhu (zejména v zákoně o bankách), aby mohla být dohledová činnost vykonávána dostatečně efektivním způsobem.

Změny
v sektoro-
vých
zákonech

Dále se domnívám, že pokud jde o v naší legislativě užívané **pojmy dozor, dohled a kontrola** by měly být **v zákonech používány v následujících smyslech.** Nejužší pojem „kontrola“ v případech, kdy je třeba zjistit, nakolik aktuální stav analyzované skutečnosti odpovídá stavu, který by měl být, aniž by do rámce takového zjišťování měl být zahrnut nějaký následek. Širší pojem dozor zahrnuje i sledování nepodřízených subjektů a je s ním spojeno uplatnění následků. Nejširší pojem dohled pak zahrnuje i činnosti (např. udělování povolení, schválení, souhlasů), které nespádají jen do množiny činností dozorových.

Pojmosloví

Autor se domnívá, že **tvůrci regulace finančního trhu a centrální banky, jejichž hlavním cílem je ve většině případů udržování cenové stability by měly být zásadně oddělenými subjekty.** Hlavním argumentem je zde v prvním případě potřebnost podřízenosti výkonné moci a nutnost nezávislosti na výkonné moci v případě druhém. Vydávání **primární legislativy v oblasti finančního trhu by tak mělo náležet pouze Ministerstvu financí.**

Vztah
regulace a
výkonu
měnové
politiky

Dále se domnívám, že v poslední době často znějící **úvahy o obnovení zlatého standardu nelze považovat za v praxi uskutečnitelné.**

Zlatý
standard

Česká republika by se měla maximálním způsobem zasazovat o **udržení co nejšířší možné míry nezávislosti Evropské centrální banky,** která se zdá býti některými událostmi z posledních let oslabována.

Nezávis-
lost ECB